

«رابطه سیاست و فناوری» از دیدگاه مارک کوکلبِرگ

استاد فلسفه فناوری دانشگاه وین

اومانیس‌م دیجیتال

فناوری را دیگر نمی‌توان مستقل از سیاست فهمید

● حکمرانی دیجیتال

مرتضی چگینی

استاد فلسفه علم

در قرن بیستم، فناوری عمدتاً به‌عنوان ابزاری برای افزایش رفاه، توسعه اقتصادی و پیشرفت علمی فهم می‌شد و پرسش اصلی این بود که این ابزارهای نو چه امکاناتی در اختیار انسان قرار می‌دهند. اما امروز پرسش مهم‌تری پیش روی ما قرار گرفته است: فناوری چه نوع جامعه‌ای می‌سازد؟ مارک کوکلبِرگ، فیلسوف فناوری و استاد دانشگاه وین، معتقد است مسأله اصلی عصر دیجیتال نه خود فناوری، بلکه نسبت آن با قدرت، آزادی و دموکراسی است. روزگاری گفته می‌شد فناوری برای فهم جهان دیجیتال کافی نیست. شبکه‌های اجتماعی، موتورهای جست‌وجو، پلتفرم‌های ارتباطی، کلان‌داده‌ها و سامانه‌های هوشمند، در حال بازتعریف شیوه‌های اندیشیدن، تصمیم‌گیری، ارتباط برقرار کردن و حتی اعمال قدرت در جامعه‌اند. از این رو، فناوری به یکی از مسائل بنیادین «فلسفه سیاسی» بدل شده است. مارک کوکلبِرگ از جمله اندیشمندانی است که می‌کوشد با عبور از نگاه صرفاً فنی یا اخلاقی به فناوری، آن را در پرتو مفاهیمی چون قدرت، عدالت، آزادی و دموکراسی تحلیل کند. اهمیت این رویکرد در آن است که به ما یادآوری می‌کند آینده جوامع، بیش از آنکه به خود فناوری وابسته باشد، به نحوه سازمان‌دهی سیاسی و اجتماعی آن بستگی دارد.

مستقل از سیاست فهمید. این تغییر رویه نگاه، شاید مهم‌ترین دستاورد اندیشه کوکلبِرگ باشد. او بحث درباره فناوری را از سطح دغدغه‌های اخلاقی به سطح «فلسفه سیاسی» ارتقا و نشان می‌دهد که هر فناوری، افزون بر کارکردهای فنی، حامل نوعی نظم اجتماعی و توزیع قدرت نیز هست.

قدرت تنها در انحصار دولت‌ها نیست

یکی از ویژگی‌های جهان امروز، تغییر جایگاه قدرت است. در گذشته، دولت‌ها مهم‌ترین بازیگران عرصه قدرت بودند، اما اکنون شرکت‌های بزرگ فناوری نیز در شکل‌دهی به زندگی شهروندان نقشی تعیین‌کننده دارند. این شرکت‌ها تنها خدمات دیجیتال ارائه نمی‌کنند؛ آنها جریان اطلاعات را مدیریت می‌کنند، الگوهای مصرف را می‌سازند، رفتار کاربران را پیش‌بینی می‌کنند و حتی بر شکل‌گیری افکار عمومی اثر می‌گذارند. به همین دلیل، مسأله اصلی ظهور نوعی «قدرت فناوریانه»

●●

اگر روزگاری دولت‌ها تنها بازیگران اصلی قدرت بودند، امروز شرکت‌های بزرگ فناوری نیز به بازیگرانی تعیین‌کننده تبدیل شده‌اند؛

نه فقط جریان اطلاعات، بلکه الگوهای مصرف، افکار عمومی و حتی شیوه تصمیم‌گیری شهروندان را شکل می‌دهند. از این رو، سیاست‌گذاری درباره فناوری، واقعیت سیاست‌گذاری درباره توزیع قدرت در جامعه است

آینده دموکراسی

در جهان دیجیتال

یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های کوکلبِرگ، آینده دموکراسی در جهان دیجیتال است. او یادآوری می‌کند که دموکراسی تنها با برگزاری انتخابات

انتقادی، گفت‌وگو و مشارکت مدنی را از دست داده باشند، جامعه‌ای پیشرفته نخواهد بود. به همین دلیل، آموزش در عصر دیجیتال باید توانایی قضاوت، مسئولیت‌پذیری، گفت‌وگو و عقلانی و درک پیامدهای اجتماعی فناوری را تقویت کند.

جامعه آینده بیش از آنکه به کاربران ماهر فناوری نیاز دارد که باشد، به شهروندانی نیاز دارد که بتوانند درباره «جهت‌گیری فناوری» تصمیم بگیرند. همین نگاه سبب شده است که کوکلبِرگ فناوری را با موضوعاتی مانند محیط زیست، شهر هوشمند، عدالت اجتماعی و کیفیت زندگی نیز پیوند بزند. از نظر او، هیچ فناوری خارج از زمینه‌های اجتماعی و سیاسی عمل نمی‌کند و هر نوآوری، هم‌زمان نوعی «بازآرایی قدرت» در جامعه است.

است که پاسخ به این وضعیت صرفاً در توسعه فناوری‌های جدید خلاصه نمی‌شود. بازاندیشی در شیوه حکمرانی، تقویت نهادهای مدنی، آموزش تفکر انتقادی و افزایش شفافیت در نظام‌های تصمیم‌گیری، بخشی از الزامات عصر دیجیتال است.

قوت گرفتن

«اومانیس‌م دیجیتال»

یکی از مهم‌ترین ابعاد اندیشه کوکلبِرگ، تأکید او بر «اومانیس‌م دیجیتال» است: ایده‌ای که می‌کوشد انسان را دوباره به مرکز تحولات فناوریانه بازگرداند. در این نگاه، پیشرفت فنی به‌تنهایی ارزش محسوب نمی‌شود. جامعه‌ای که از پیشرفته‌ترین فناوری‌ها برخوردار باشد اما شهروندانش قدرت تفکر

آینده فناوری را سیاست می‌نویسد

شاید مهم‌ترین دستاورد اندیشه مارک کوکلبِرگ، تغییر رویه نگاه ما به فناوری باشد. او یادآوری می‌کند که آینده را صرفاً سرعت‌پرازنده‌ها، قدرت الگوریتم‌ها یا هوشمندی ماشین‌ها تعیین نمی‌کند؛ بلکه این تصمیم‌های سیاسی، نهادهای اجتماعی و ارزش‌های فرهنگی‌اند که مشخص می‌کنند فناوری در خدمت آزادی قرار گیرد یا سلطه، در مسیر عدالت حرکت کند یا نابرابری را تشدید کند. کشورهایی که فناوری را صرفاً پروژه‌ای اقتصادی یا فنی تلقی می‌کنند، دیر یا زود با پیامدهای اجتماعی و سیاسی آن مواجه خواهند شد. بنابراین «حکمرانی دیجیتال» فقط یک بحث مهندسی نیست بلکه امری است که به توزیع قدرت، حقوق شهروندی و خیر عمومی مربوط می‌شود. به همین دلیل، مهم‌ترین پرسش عصر دیجیتال دیگر این نیست که فناوری تا کجا پیش خواهد رفت؛ بلکه این است که آیا سیاست، فرهنگ و جامعه خواهند توانست همبای این تحول بزرگ، خود را بازآفرینی کنند؟ پاسخ به این پرسش، کیفیت حکمرانی و زندگی انسان در قرن بیستم‌ویکم را رقم خواهد زد.

برش

اقتصاد چرخشی در ایران

● تأمل

سید حسین میرجلیلی

استاد اقتصاد پژوهشگاه علوم انسانی

و مطالعات فرهنگی

اقتصاد ایران هنوز تا حد زیادی بر همان منطقی حرکت می‌کند که قرن‌ها بر اقتصاد جهان حاکم بوده است: استخراج، تولید، مصرف و دورریز. این الگو در زمانی که منابع طبیعی فراوان و هزینه‌های زیست‌محیطی پنهان بود، چندان مسأله‌ساز نبود اما امروز آب، انرژی و مواد اولیه، دیگر منابعی بی‌انها نیستند. از همین‌جا ضرورت بازاندیشی در شیوه تولید و مصرف آغاز می‌شود؛ ضرورتی که مفهوم «اقتصاد چرخشی» را از یک ایده زیست‌محیطی به یک مسأله اقتصادی تبدیل کرده است. «اقتصاد چرخشی» در اصل درباره بازیافت نیست؛ درباره تغییر منطق اقتصاد است. در این الگو، محصول باید تا حد ممکن عمر طولانی داشته باشد، تعمیر و استفاده مجدد صرفه اقتصادی پیدا کند و موادی که امروز «پسماند» نامیده می‌شوند، دوباره به چرخه تولید بازگردند. بنابراین مسأله فقط این نیست که زباله را چگونه جمع و بازیافت کنیم؛ مسأله مهم‌تر آن است که چرا اساساً چنین حجمی از مواد، انرژی و آب را مصرف و سپس از چرخه اقتصادی خارج می‌کنیم. برای ایران، این بحث اهمیت بیشتری دارد. شدت بحران آب، زمانی به مزیت اقتصادی تبدیل می‌شود که بتوان از هر واحد آن ارزش بیشتری ایجاد کرد. در غیراین صورت، فراوانی منابع می‌تواند به پوششی برای ناکارایی تبدیل شود.

از این منظر، گذار به «اقتصاد چرخشی» تنها یک پروژه فناوریانه نیست؛ بلکه نوعی اصلاح نهادی و سیاستی است. قیمت‌گذاری منابع، سیاست صنعتی، قوانین تولید، بازار مواد ثانویه و حتی نظام آماري کشور باید به‌گونه‌ای تغییر کند که صرفه‌جویی، تعمیر، بازاستفاده و بازتولید منابع، از نظر اقتصادی توجیه‌پذیر شوند. حتی معیار موفقیت بنگاه و صنعت نیز باید از «چقدر بیشتر تولید می‌کنیم» به «چقدر ارزش از هر واحد آب و انرژی ایجاد می‌کنیم»، تغییر کند.

در نهایت باید گفت ادامه اقتصاد خطی هزینه‌ای سنگین بر کشور تحمیل خواهد کرد. در حالی که اگر اقتصاد چرخشی جدی گرفته شود، می‌تواند بخشی از پاسخ ایران به سه مسأله «بهره‌وری پایین»، «فشار بر منابع طبیعی» و «آسیب‌پذیری اقتصادی» باشد. راه خروج از این وضعیت، «اقتصاد چرخشی» و خلق ارزش بیشتر از منابع محدودی است که در اختیار داریم.

ادامه از صفحه قبل							
ردیف	شماره ملک	شرح	مساحت عرصه مترمربع	مساحت اعیان مترمربع	قیمت پایه مزایده (ریال)	نوشته‌ات	شرایط پرداخت
خوزستان تلفن: ۰۷۱۳۳۴۲۰۶۱							
۴۳	۱۱-۹۹	شش‌دانگ یک قطعه زمین مسکونی واقع در اهواز، یادادشهر، میدان جوادالائمه، روبه‌روی مسجد جوادالائمه، پلاک ثبتی ۱۹۸۸، ۲۱۵۲	۶۷۶،۲۷	مخروطه	۲،۴۴۴،۵۷۲،۰۰۰،۰۰۰	تخلیه می‌باشد. ملک مذکور شش‌دانگ یک‌باب‌بخانه مخروطه و یک قطعه زمین متصل به هم و محصور می‌باشد. پرداخت کلیه هزینه‌های دارایی و شهرداری و اخذ استعلامات و کلیه هزینه‌های مترتبه به‌عهده خریدار می‌باشد.	تقدی یا ۳۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۳ ماه یا اخذ چک)
زنجان تلفن: ۰۴۴۳۳۳۳۴۰۶۱							
۴۴	۲۳۵۰	شش‌دانگ عرصه و اعیان و ماشین‌آلات یک باب کارخانه صنعتی واقع در شهرستان زنجان، شهرک صنعتی شماره یک زنجان، خیابان یاوران ۲ (کارخانه چرم مصنوعی)، پلاک ثبتی ۶۸،۶۴۹	۱۸۹۰	۷۵۰۵	۱۲،۳۵۸،۸۷۰،۵۰۰،۰۰۰	در اختیار بانک می‌باشد. اخذ استعلامات دارایی و شهرداری و بیمه و غیره و کلیه هزینه‌های مترتبه به‌عهده برنده مزایده می‌باشد.	تقدی یا ۲۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۳ ماه یا اخذ چک)
سمنان تلفن: ۰۲۳۰۳۳۳۴۴۷۵۹							
۴۵	۲۳۸۸	مقدار ۵،۹۲ دانگ مشاع از شش‌دانگ عرصه و اعیان و ماشین‌آلات یک واحد صنعتی واقع در ابوانکی، شهرک صنعتی ابوانکی، بلوار صنعت، انتهای خیابان صنعت ۱۱، خیابان کارگر ۴-۲ پلاک ثبتی ۴۹۶ الی ۵۰۱ فرعی از ۱۷۵ اصلی	۲۲۵۱۶،۵	۷۶۲۳،۸۴	۶،۷۲۸،۷۸۶،۵۵۴،۵۰۰	مستاجر دارد. اخذ استعلامات دارایی، شهرداری و بیمه، شهرک صنعتی و غیره و پرداخت هزینه‌های مترتبه به‌عهده خریدار می‌باشد. پیگیری تکمیل تملیک ماشین‌آلات توقیفی به‌عهده خریدار بوده و خریداری می‌بایست رأساً باستناد اختیارات اعطایی بانک اقدام نماید.	تقدی یا ۳۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۳ ماه یا اخذ چک)
فارس تلفن: ۰۷۱۳۳۳۰۵۵۳۳							
۴۶	۲۸-۹	شش‌دانگ یک قطعه زمین واقع در منطقه ویژه اقتصادی شیراز میدان صنعت بلوار صادرات شرقی قطعه ۴۰۱۱-۸۸ جز پلاک ثبتی ۲۱۹، ۱۲۷	۹۸۵۸۴،۳۲	-	۵،۱۲۴،۳۸۵،۱۶۰،۰۰۰	ملک در اختیار بانک می‌باشد. واگذاری طبق ضوابط منطقه اقتصادی شیراز بوده، اخذ کلیه استعلامات و هزینه‌های مترتبه به‌عهده برنده مزایده می‌باشد. هزینه‌های بانک بابت محصورسازی احتمالی بر عهده خریدار می‌باشد.	تقدی یا ۲۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۳ ماه یا اخذ چک)
فروین تلفن: ۰۲۸۰۳۳۳۴۱۱۹۲۴							
۴۷	۲۹۸۷	حق جانشینی و بهره‌برداری در عرصه یک قطعه زمین واقع در شهر ناکستان، شهرک صنعتی حیدریه، خیابان دوم شرقی، نش خیابان چهارم، روبه‌روی ایران خودرو.	۱۴۰۰۰	۰	۶،۷۲۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰	قطعه زمین خالی می‌باشد. اخذ استعلامات و کلیه امور مربوط به نقل و انتقال و هزینه‌های مترتبه بر عهده خریدار می‌باشد. واگذاری طبق قوانین و مقررات شرکت شهرک‌های صنعتی استان می‌باشد.	تقدی یا ۲۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۳ ماه یا اخذ چک)
کرمان تلفن: ۰۳۴۰۳۳۴۱۵۰۰۷							
۴۸	۲۴۹۰	قدراسه‌هم بانک به عنوان مالک به میزان ۶۹۰۷ درصد از ۱۰۰درصد پروژه مشارکتی ملک واقع در کرمان، خیابان مولوی، روبه‌روی گوجه ۹، به پلاک ثبتی ۶۴۴و۶۴۳و۳۵۷ فرعی از ۲۷۸۸ اصلی	۱۵۵۱۶۰	۸۱۱۵،۲۱	۳،۸۲۰،۱۳۰،۰۰۰	ملک در اختیار شریک سازنده می‌باشد. اعیان مشتمل بر ۳۶ واحد آپارتمان مسکونی در ۸ طبقه با زیر بنای کل طبق پروانه ۷۷۳۹،۸۲مترمربع -ساختمان در مرحله نازک کاری می‌باشد - (اخذ پروانه و ساخت بر عهده شریک سازنده و اخذ استعلامات و هزینه‌های مترتبه بر عهده برنده مزایده می‌باشد)	تقدی یا ۲۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۳ ماه یا اخذ چک)
گلستان تلفن: ۰۱۷۰۳۳۴۵۲۴۴۷							
۴۹	۱۱۱۳۵	شش‌دانگ عرصه و اعیان یک ساختمان تجاری در دو طبقه روی زیرزمین واقع در گرگان - خیابان امام خمینی - بین آفتاب ۱۶ و ۱۸ - پلاک ثبتی شماره ۳۹۰۶۰ اصلی و ۳۹۰۵۰ اصلی	۳۰۲،۵	۵۹۸،۳۱	۴،۹۱۲،۷۶۴،۰۰۰،۰۰۰	تخلیه و در اختیار بانک می‌باشد. اخذ کلیه استعلامات دارایی - شهرداری - بیمه و غیره و کلیه بدی‌ها و هزینه‌های مترتبه به‌عهده خریدار می‌باشد.	تقدی
گیلان تلفن: ۰۱۴۰۳۳۶۶۱۰۷۵							
۵۰	۲۸-۳	شش‌دانگ عرصه و اعیان دو قطعه زمین متصل به هم واقع در شهرستان رشت، خیابان امین الضرب، بلوار احمد زاده، روبه‌روی تالار مرکزی (زمین محابرات سابق)، پلاک‌های ثبتی ۷۷،۳۶۶۹۲ و ۷۷،۹۰	۳۷۴۴،۴۵	۰	۴،۷۱۰،۵۶۲،۵۰۰،۰۰۰	تخلیه و در اختیار بانک می‌باشد. اخذ کلیه استعلامات دارایی و شهرداری و غیره و کلیه هزینه‌های مترتبه به‌عهده خریدار می‌باشد.	تقدی یا ۲۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۳ ماه یا اخذ چک)
مازندران تلفن: ۰۱۱۰۳۳۳۴۷۴۶۱							
۵۱	۱۲۰۵۳	شش‌دانگ عرصه و اعیان یک قطعه زمین با مستحقات موجود مشتمل بر چندین ساختمان ویلایی نیمه کاره و با پروانه ساخت مجتمع مسکونی، تجاری، رفاهی واقع در شهرستان محمود آباد، جاده فریدونکنار، سرخورد، خیابان امام رضا (ع)، بعد از بلوار دریا، شهرک سینا، پلاک ثبتی ۳۶،۴۸۱	طبق سند: ۴۱۱۹۰ وضع موجود: ۴۰،۷۴۴،۴۰	اعیان موجود مشتمل بر چندین ساختمان ویلایی نیمه کاره و ساختمانی	۳۷،۵۵۴،۸۲،۱۲۲،۴۶۰	در اختیار بانک می‌باشد. دارای پروانه ساختمانی با زیربنای کل ۲۲۸۴۸۴ مترمربع شامل زیرزمین - همکف و ۲۵ طبقه روی همکف (۱۳۵۰۰مترمربع مسکونی و رفاهی - ۲۵۱۶۶مترمربع تجاری و رستوران و تالار - ۱۰۰۰۰مترمربع فضای تفریحی آبی با ۱۴۴۹ واحد پارکینگ - تأسیسات و راه پله و مشاعات ۵۸۳۱۸ مترمربع) اخذ استعلامات و کلیه هزینه‌های مترتبه و هزینه‌های صورت گرفته بانک به‌عهده خریدار می‌باشد.	تقدی یا ۲۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۳ ماه یا اخذ چک)
هرمزگان تلفن: ۰۷۶۰۳۳۴۱۱۳۴۶۰۳۳۴۳۱۷۷۴							
۵۲	۲۹۸۸	شش‌دانگ یک قطعه زمین تجاری واقع در بندرعباس، خیابان شریعی جنوبی، محله کارگزاری، پلاک ثبتی ۵۸۶۰	۱۷۳۹،۴۹	۰	۳،۳۰۲،۰۳۱،۰۰۰،۰۰۰	یک قطعه زمین خالی می‌باشد. اخذ استعلامات و کلیه هزینه‌های مترتبه به‌عهده برنده مزایده می‌باشد.	تقدی یا ۲۰ درصد نقد و حداقل ۳۰درصد به‌تأثیر با املاک ارزنده به تشخیص بانک و مابقی در اقساط ۳ ساله با نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی (واریز اقساط هر ۲ ماه یا اخذ چک)

مدیریت امور سرمایه‌گذاری